

Tervist toetava ja ohutu keskkonna valdkonna (teenus 143) ohuproгноos aastaks 2025

Tervist toetava ja ohutu keskkonna valdkonna (vee terviseohutuse edendamine) ohuproгноos määrab kindlaks, milliseid joogi- ja mineraalvee käitlejaid, ujulaid, veekeskuseid ning millistest põhimõtetest lähtuvalt kontrollib Terviseamet 2025. aastal. Ohuproгноosi koostamisel on lähtutud erinevate joogi- ja mineraalvee käitlejate, ujulate ja veekeskuste kasutusotstarbest, suurusest ja kasutajate arvust ning keskkonnatervise osakonna valdkondlikest teadmistest. Täiendavalt on arvesse võetud varasemad veevaldkonna järelevalve tulemused sh veeteenuse osutaja poolt dokumenteeritud teave ning analüüside tulemuste järeldused.

Ohuproгноosi üles ehitamisel ja riskitasemete määramisel on võetud arvesse, et joogivee ja veevaldkonna teenuste tarbijaskond on väga suur, tegemist on erinevatele isikutele kehtestatud nõuetega, mille mittekohane täitmine võib tekitada ohu inimese tervisele ja elule.

Üldine riskitase on antud veevärgile selle suuruse (edastatav joogivee maht) järgi ning ujula/veekeskusele nende kasutusotstarbe (peamine kasutajate grupp) ja koormuse põhised (Tabel 1). Samuti arvestatakse varasemate vee terviseohutuse järelevalve tulemustega sh veeteenuse osutaja poolt dokumenteeritud teabe ning analüüsi tulemuste järeldustega.

Tabel 1. Riskihindamise maatriks

Tõenäosuse skaala	Terviserisk			
	A Vähetahtis	B Kerge	C Raske	D Väga raske
4 Väga kõrge	III	I, II	IV	
3 Kõrge		VI	V, VII, VIII	
2 Keskmise		XIV		IX, X, XII, XIII
1 Madal				XI

I lasteasutuste ujulad (avalikkusele suletud); II kooli ujulad; III väiksemad ujulad (näiteks spordiklubide, saunade, laevade või hotellide lõõgastusalad, millel asuvad u 1 või rohkem mullivanni või lõõgastusbasseini ning kus kasutuskoormus on väike); IV üldkasutatavad ujulad (suuremad ujulad, spaad, spordikeskused); V väliujulad; VII veevärgid kuni 100 m³; VIII veevärgid 101 m³ kuni 10 000 m³; VI tervishoiuasutuse ujula; IX veevärgid üle 10 001 m³; X pinnavett joogivee allikana kasutatavad veevärgid (Tallinn ja Narva); XI mineraalvee turuseire (ELi direktiiv), XII allikavee tootjad; XIII loodusliku mineraalvee tootjad, XIV supluskohad

Ohuproгноosile tuginedes kontrollitakse veeohutuse ja sellega seotud teenuse terviseohutuse nõudeid joogi- ja mineraalvee veevärkides, ujulates, veekeskustes ja supluskohtades (Tabel 2).

Tabel 2. Ohuprognoos

Jrk nr	Kontrollitav asutus	Riskitas			Kontrollimise põhjus	Kontrolli põhimõtted	Kontrolli mahu prognoos (asutus)
		Kõrge	Keskmine	Madal			
I	Lasteasutuste ujulad		X		<p>Riskitaseme määramisel on võetud arvesse kasutajate riskigruppi. Lasteaia ujulate peamised kasutajad on lapsed vanuses 2–6 aastat, kes on tundlikumad erinevate haigustekitajate, kemikaalide ja muude võimalike reostusnäitajate osas.</p> <p>Peamised ohud on seotud veekvaliteedi ja kemikaalide kasutamisega. Kuna lasteasutuste kasutajate arv ei ole suur, siis ei ole ka tõenäoline, et ruumide ja basseini tehniline olukord kasutuskooormuse tõttu kiirelt halveneks.</p> <p>Riskitaseme määramisel on arvestatud 2024. aasta järelevalve tulemuste analüüsi. Lasteasutuste ujulates teostatud basseinivee proovidest ei vastanud nõuetele 25% mõne mikrobioloogilise näitaja osas ning 66% seotud ja vaba kloori piimormi ületuses osas.</p> <p>Lisaks veekvaliteedi probleemidele tuvastati järelevalve käigus puuduseid kemikaalide hoiustamisel ja käitlemisel.</p>	Kontrollitakse täieliku kontrolli formaadis sh basseinivee laboratoorne analüüs	Kontrollitakse 30% ujulatest
II	Kooliujulad		X		<p>Riskitaseme määramisel on võetud arvesse kasutajate riskigruppi. Kooli ujulate peamised kasutajad on lapsed, kes võivad olla tundlikumad erinevate haigustekitajate, kemikaalide ja muude võimalike reostusnäitajate osas.</p> <p>Peamised ohud on seotud veekvaliteediga. Olenevalt ujulast võib koormus olla üsna suur, enamus kooliujulaid on teatud aegadel avatud ka üldsusele ning seetõttu võib esineda ruumide ja basseini tehnilise olukorra halvenemist, puuduseid veetöötluses ja kasutuskooormuse jälgimises.</p> <p>Riskitaseme määramisel on arvestatud 2024. aasta järelevalve tulemuste analüüsi. Kooli ujulates teostatud basseinivee proovidest ei vastanud nõuetele 23% mõne mikrobioloogilise näitaja osas ning 42% seotud ja vaba kloori piimormi ületuses osas.</p> <p>Lisaks veekvaliteedi probleemidele tuvastati järelevalve käigus puuduseid temperatuuri ja basseini sügavuse info märkimisel ujulas.</p>	Kontrollitakse täieliku kontrolli formaadis sh basseinivee laboratoorne analüüs	Kontrollitakse kõik kooli ujulad
III	Väiksemad ujulad (näiteks spordiklubide, saunade, laevade või hotellide lõõgastusalad, millel			X	<p>Riskitaseme määramisel on võetud arvesse veekvaliteediga seotud probleeme.</p> <p>2024. aasta järelevalve tulemuste analüüsi kohaselt väikestes ujulates teostatud basseinivee proovidest ei vastanud nõuetele 54% mõne mikrobioloogilise näitaja osas ning 63% seotud ja vaba kloori piimormi</p>	Kontrollitakse täieliku kontrolli formaadis sh basseinivee laboratoorne analüüs	Kontrollitakse 30% ujulatest

	asub 1 või rohkem mullivanni või lõõgastusbasseini ning kus kasutuskooormus on väike)				<p>ületuse osas. Lisaks veekvaliteedi probleemidele tuvastati puuduseid seoses temperatuuri ja sügavuse info puudumise kohta ujula seinal ja kemikaalide käitlemise osas.</p> <p>Vähese kasutajate arvu ja madala kooormuse tõttu on tõenäosus ruumide ja basseini tehnilise olukorra kiireks halvenemiseks väike.</p> <p>Vaatamata sellele, et risk on väike, on siiski vajalik ohuennetuse raames kontrollida, et ei tekiks ohtlikke olukordi.</p>		
IV	Üldkasutatavad ujulad (suuremad ujulad, spaad, spordikeskused)	X			<p>Peamised riskid on seotud veekvaliteediga, kasutuskooormusega, kemikaalide hoiustamise ja kasutamisega ning abi andmisega (esmaabi/vetelpääste).</p> <p>Suure kasutuskooormuse tõttu võib esineda ruumide ja basseini tehnilise olukorra halvenemist, puuduseid veetöötuses ja kasutuskooormuse üldises jälgimises.</p> <p>Riskitaseme määramisel on arvestatud 2024. aasta järelevalve tulemuste analüüsi. Üldkasutatavates ujulates teostatud basseini veeproovidest ei vastanud nõuetele 53% mõne mikrobioloogilise näitaja osas ning 84% seotud ja vaba kloori piinormi ületuse osas.</p> <p>Lisaks veekvaliteedi probleemidele tuvastati kontrollitud üldkasutatavates ujulates puuduseid kemikaalide käitlemises, laboratoorse kui ka kohapeal igapäevaselt teostatava seire (kloor, pH, temperatuur) sageduses, temperatuuri ja sügavuse info puudumise kohta ujula seinal või basseini korrasolu ja puhtuse osas.</p>	Kontrollitakse täieliku kontrolli formaadis sh basseini veelaboratoorne analüüs	Kontrollitakse kõik ujulad
V	Väliujulad		X		<p>Riskitaseme määramisel on võetud arvesse kasutajate riskigrupi, kuhu kuuluvad peamiselt lapsed, kuid ka täiskasvanud.</p> <p>Kasutuskooormus on väga kõikumine olenevalt ilmaoludest. Avatud vaid kolm kuud aastas (suvekuudel), mis teeb keeruliseks basseini veekiirguse ja füüsiliste näitajate reguleerimise.</p> <p>2024. aastal esines kõigis väliujulates probleeme veekvaliteediga kogu suveperioodi jooksul. Kvaliteedinäitajate mittevastavusi piinormidele esines peamiselt seotud ja vaba kloori osas ning mikrobioloogilistest näitajatest kolooniate arvu osas.</p>	Kontrollitakse täieliku kontrolli formaadis sh basseini veelaboratoorne analüüs	Kontrollitakse kõik ujulad
VI	Tervishoiuasutuste ujulad			X	<p>Riskitaseme määramisel on võetud arvesse veekvaliteediga seotud probleeme.</p> <p>Vaatamata sellele, et risk on väike, on siiski vajalik ohuennetuse raames kontrollida, et ei tekiks ohtlikke olukordi.</p> <p>2024. aasta järelevalve tulemuste analüüsi kohaselt tervishoiuasutuste ujulates teostatud basseini veeproovidest ei vastanud nõuetele 33%</p>	Kontrollitakse täieliku kontrolli formaadis sh basseini veelaboratoorne analüüs	Kontrollitakse 25% ujulatest

					mõne mikrobioloogilise näitaja osas ning 61% seotud ja vaba kloori piirnormi ületuse osas.		
VII	Veevärgid kuni 100m ³		X		<p>Riskitaseme määramisel on võetud arvesse, et veevärgid teostavad enesekontrolli kava kohaselt (olenevalt edastava joogivee m³ mahust) analüüse vaid 1–2 korda aastas. Seoses sellega selguvad joogivee kvaliteedis toimuvad trendid alles mitme aastase seire tulemusena.</p> <p>Lisaks on arvestatud, et väikestel veevärkidel on üks või paar vecallikat (sageli ilma reservkaevuta), mistõttu nende kasutamisel on suurem võimalus, et vee reostumisel jõuab reostunud vesi kõigile tarbijatele.</p> <p>2024.aastal riikliku järelevalve tulemusel kuni 100m³ veevärkides esines puuduseid 12% veevärkidest.</p>	<p>Kontrollitakse kas täieliku või osalise kontrolli formaadis</p> <p>Kontrollitakse (v.a 2023 ja 2024.a kontrollitud ja korras veevärkides):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joogivee käitlemise ja kvaliteedinõudeid • Joogivee kvaliteedi kontrollinõudeid • Veeseaduse 3. peatükis joogiveele ja joogivee käitlejale kehtestatud kohustuste täitmist • Võetakse joogivee tavakontrolli analüüs juhuvalimi alusel lähtudes Terviseameti laboriplaanist. 	Kontrollitakse 30% veevärkidest
VIII	Veevärgid 101m ³ kuni 10 000m ³		X		<p>Riskitaseme määramisel on võetud arvesse, et võimalik reostus võib mõjutada suuremate asulate ja linnade elanikke, mis Eesti mõistes tähendab olulist arvu tarbijaid.</p> <p>Tarbijate arv on kõige olulisem risk kuna reostunud vee puhul võib tekkida laiaulatuslik haigestumine või muu kahju tervisele, mis võib mõjutada ühiskonna toimimist ja teenuste kättesaadavust laiemalt, samuti suurendada ohtu veevärgiga ühendatud elutähtsa teenuse osutajate (nt haiglate) toimepidevusele.</p> <p>Kuna suurema tarbijate arvuga veevärkides on edastatavad veekogused suuremad, maandab teatud määral riski ka õigusaktist tulenev kohustus uurida joogivee kvaliteeti sagedamini.</p> <p>2024.aastal riikliku järelevalve tulemusel 101m³ kuni 10 000m³ veevärkides esines puuduseid 18% veevärkidest.</p>	<p>Kontrollitakse täieliku kontrolli formaadis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joogivee käitlemise ja kvaliteedinõudeid • Joogivee kvaliteedi kontrollinõudeid • Joogivee laboratoorne analüüs • Veeseaduse 3. peatükis joogiveele ja joogivee käitlejale kehtestatud kohustuste täitmist • Võetakse joogivee tavakontrolli analüüs juhuvalimi alusel lähtudes Terviseameti laboriplaanist. 	Kontrollitakse kõik veevärgid
IX	Veevärgid üle 10 001m ³		X		<p>Riskitaseme määramisel on võetud arvesse, et tegu on väga suure veevärgiga ja mõjutab väga suurt osa tarbijaid.</p> <p>Väga suure veevärgi puhul on suurenenud mõju tarbijatele ning oht puhangu tekkimiseks. Võimalik reostus võib mõjutada suurte linnade elanikke.</p> <p>Kuna sellistes veevärkides on tarbijate arv suur, võib reostunud vee puhul tekkida laiaulatuslik haigestumine või muu kahju tervisele. See omakorda võib mõjutada ühiskonna toimimist ja teenuste kättesaadavust laiemalt, samuti suurendada ohtu veevärgiga ühendatud elutähtsa teenuse osutajate (nt haiglate) toimepidevusele.</p>	<p>Kontrollitakse täieliku kontrolli formaadis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joogivee käitlemise ja kvaliteedinõudeid • Joogivee kvaliteedi kontrollinõudeid • Veeseaduse 3. peatükis joogiveele ja joogivee käitlejale kehtestatud kohustuste täitmist • Võetakse joogivee tavakontrolli analüüs • Kas on vähemalt üks kord aastas avaldanud kergesti kättesaadaval kujul 	Kontrollitakse kõik veevärgid

					Kuna suurema tarbijate arvuga veevõrkides on edastatavad veekogused suuremad, maandab teatud määral riski ka õigusaktist tulenev kohustus uurida joogivee kvaliteeti sagedamini.	elektrooniliselt ja põhjendatud taotluse korral muul viisil tarbijale antava teabe veekvaliteedi osas.	
X	Pinnavett joogivee allikana kasutavad veevõrgid (Tallinn ja Narva)		X		Riskitaseme määramisel on võetud arvesse veekvaliteeti. Pinnavesi vajab kasutuseks nii mehaanilist kui keemilist töötlust. Selline vee töötlemine võib veekvaliteeti ka negatiivselt mõjutada (ületöötlemine) ning seeläbi võib saastunud vesi jõuda olulise osa tarbijateni. Samuti on pinnavees looduslikult rohkem toitaineid. Vee temperatuur on kevadest suve lõpuni kõrgem, mis soodustab mikroobide ja võimalike patogeenide kasvu ja seeläbi nende sattumist veetrassi. Pinnavett on Eestis sunnitud kasutama kohalikus mõistes mastaapsete tarbijate arvudega piirkonnad, kellele põhjaveevardust ei piisa olmevee edastamiseks.	Kontrollitakse täieliku kontrolli formaadis: <ul style="list-style-type: none"> • Joogivee käitlemise ja kvaliteedinõudeid • Joogivee kvaliteedi kontrollinõudeid • Veeseaduse 3. peatükis joogiveele ja joogivee käitlejale kehtestatud kohustuste täitmist. • Võetakse joogivee tavakontrolli analüüs • Üle 10 000 m³ veevõrkide puhul lisaks, kas on vähemalt üks kord aastas avaldanud kergesti kättesaadaval kujul elektrooniliselt ja põhjendatud taotluse korral muul viisil tarbijale antava teabe veekvaliteedi osas. 	Kontrollitakse kõik veevõrgid
XI	Mineraalvee turuseire (ELi direktiiv)			X	Võimalik terviseoht võib tekkida, kui pudelisse villitud loodusliku mineraalvee sisaldus ei kattu tunnustamise otsusel toodud komponentide piirmõnede või sisaldab ohtlike aineid, mineraalvee sisalduse või mineraalvee omaduste kohta on etiketil eksitav või puudulik teave (nt omistatud raviomadused), mis võib kaasa tuua kahjuliku mõju tervisele või terviseprobleemi süvenemise. Tootjad, kes villivad looduslikku mineraalvett pudelisse, teostavad pidevat iseseisvat veeseiret nii loodusliku mineraalvee allikast, enne vee töötlust kui ka villimisliini lõpus. Mineraalvee turuseirega tehakse pistelist kontrolli nii Eestis kui teistes EL liidumaades tunnustatud ja pudelitesse villitud loodusliku mineraalvee üle.	Kontrollitakse osalise turu kontrolli formaadis tavapäraselt teisel poolaastal. Kontrollitakse loodusliku mineraalvee märgistust ja lisaks võetakse loodusliku mineraalvee proovid. Loodusliku mineraalvee märgistuse ja vee näitajate osas tuleb Euroopa Direktiivi 2009/54/EÜ kohaselt teha perioodilisi kontrole, et teha kindlaks, kas pudeldatud loodusliku mineraalvee sisaldus vastab märgistusel viidatud vee iseloomulikele näitajatele. Kontrollitakse märgistuse vastavust tunnustamisotsusel toodule ning lubamatu või eksitava teabe olemasolu.	Turul olevate toodete arv on pidevas muutumises. Kontrollitakse 5 loodusliku mineraalvee märgistust ja võetakse 5 loodusliku mineraalvee proovi
XII	Allikavee tootjad			X	Allika ja veevõtukoha reostumine võib tekkida, kui ei ole tagatud reostusohu eest kaitse ja/või ei ole tagatud hügieeninõuded veevõtmiseadmete kasutamisel (nt seadmete/mahutite pesemine, vee villimine).	Kontrollitakse alljärgnevat: <ul style="list-style-type: none"> • Allikavee käitlemise ja kvaliteedinõudeid • Allikavee kvaliteedi kontrollinõudeid 	Kontrollitakse kõik allikavee tootjad

					<p>Sellest tulenevalt võivad patogeenid ja kahjulikud keemilised ühendid jõuda tarbijani.</p> <p>Tootjad, kes allikavett pudelisse villivad, teostavad pidevat iseseisvat veeseiret nii allikast, enne vee tötlust kui ka villimisliini lõpus.</p> <p>Kuna toodet turustatakse pudelites, on oht, et konkurentsieelise saamiseks võidakse toote etikettidele lisada väiteid, mis sinna ei kuulu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veeseaduse 3. peatükis joogiveele ja joogivee käitlejale kehtestatud kohustuste täitmist • Võetakse allikavee analüüs villimisliini lõpust <p>Lisaks on allikavee puhul asjakohane kontrollida ka villimisliini ja joogiveeallikat</p>	
XIII	Loodusliku mineraalvee tootjad			X	<p>Võimalik tervise mõju ja allika/veevõtukohta reostumine võib tekkida, kui pudelisse villitud loodusliku mineraalvee sisaldus ei kattu tunnustamise otsusel toodud komponentide piirnormidega või sisaldab ohtlikke aineid, mineraalvee sisalduse või mineraalvee omaduste kohta on etiketil eksitav või puudulik teave (nt omistatud raviomadused), mis võib kaasa tuua kahjuliku mõju tervisele või terviseprobleemi süvenemise, ei ole tagatud reostusohu eest kaitstud, ei ole tagatud hügieeninõuded veevõtuseadmete kasutamisel (nt seadmete/mahutite pesemine, vee villimine).</p> <p>Lisariski tarbijate tervisele võib endast kujutada loodusliku mineraalvee töötlemise eripärad ja piirangud.</p> <p>Kuna toodet turustatakse pudelites, on oht, et konkurentsieelise saamiseks võidakse toote etikettidele lisada väiteid, mis sinna ei kuulu.</p>	<p>Kontrollitakse alljärgnevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Loodusliku mineraalvee kvaliteedi kontrollinõudeid • Veeseaduse 3. peatükis joogiveele ja joogivee käitlejale kehtestatud kohustuste täitmist • Võetakse loodusliku mineraalvee analüüs (villimisliini lõpust) <p>Lisaks vee kvaliteedile on Eestis toodetud mineraalvee puhul asjakohane vajadusel kontrollida ka villimisliini ja joogiveeallikat (eesmärgiga välistada keelatud veetöötlemise seadmete lisamine).</p> <p>Samuti kontrollitakse märgistust (etikette) tuvastamiseks, kas sinna on lisatud tervisealaseid või teisi keelatud väiteid.</p>	Kontrollitakse 50% mineraalvee tootjatest sh laboratoorselt
XIV	Supluskohad			X	<p>Riskitaseme määramisel on võetud arvesse riskigrupi, kuhu kuuluvad peamiselt lapsed ja eakad, kuid ka teised täiskasvanud.</p> <p>Arvestatud on kasutuskoormusega, mis koondub suvekuudele ja sõltuvalt ilmadest on kasutajate arv kõikum.</p> <p>Veekvaliteeti ja üldist ohutust mõjutavad ka rannapuhtus ja korrasolu.</p> <p>Väga oluline on info avalikustamine rannas, et ranna kasutaja saaks teha teadliku otsuse ja hinnata enda jaoks veekvaliteedi ohutust.</p> <p>Rannas olev informatsioon (supluskoha kvaliteediklassi sümbol, reostuse ja sinivetikate esinemise tõenäosus, kontaktandmed jm) peab olema nähtav ja selge kõigile ranna kasutajatele. Ranna avamise otsuseid tehes on selgunud, et sageli vastava info esitamisele rannas ei pöörata tähelepanu ning pannakse info välja alles järelevalveametniku nõudmisel.</p>	Kontrollitakse täieliku kontrolli formaadis	Kontrollitakse kõik supluskohad